

travelbook

travelbook

Cypr

travelbook

Bezdroža

ERGO
HESTIA®

Autor przewodnika: Peter Zralek

Redaktor prowadzący: Łukasz Karolewski

Redakcja: Anna Żukowska

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: Magdalena Kocińska

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą iStockphoto.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<https://bezdroza.pl/user/opinie/becyr5>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie V

ISBN: 978-83-8322-077-2

Copyright © Helion S.A., 2023

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Cypr

Bezdroza

Spis treści

Atrakcje Cypru 6

Informacje praktyczne 11

- Przed wyjazdem 12
 - Wybór czasu podróży 12
 - Źródła informacji 13
 - Formalności 14
- Dojazd 17
 - Podróż samolotem 17
 - Podróż statkiem 18
- Na miejscu 19
 - Poruszanie się po wyspie 19
 - Noclegi 24
 - Wyżywienie 25
 - Pamiątki i zakupy 27
 - Aktywny wypoczynek 28
- Informator A-Z 30

Informacje krajoznawcze 39

- Krajoznawcze ABC 40
 - Charakterystyka geograficzna 40
 - Przyroda 42
- > **Kalendarium historyczne 44**
- Spółeczeństwo 46
 - Język 47
 - Religia 47
 - Polityka 48
 - Gospodarka 49
- Kultura i sztuka 50
- Kuchnia 52
 - Tygiel smaków 52
 - W krainie *meze* 52
 - Kebab na sto sposobów 53
 - Na słodko 53
 - Kawa 53

Nikozja 55

- Nikozja 56**
 - Historia 57
 - Warto zobaczyć 59
- Południowa Nikozja 59
 - Informacje praktyczne 64
- Północna Nikozja 66
 - Informacje praktyczne 70
- > **Cypryjskie alkohole 72**

Republika Cypryjska 75

- Larnaka 76**
 - Historia 77
 - Warto zobaczyć 77
- Hala Sultan Tekke 83
- Kiti 84
- Agia Napa 84
- Przylądek Greko 86

- Osada neolityczna Chirokitia 87
- Klasztor Stavrovouni 89
 - Informacje praktyczne 90
- Limassol 92
 - Historia 92
 - Warto zobaczyć 93
- Klasztor św. Mikołaja od Kotów 97
- Zamek Kolossi 98
- Kurion 99
- Sanktuarium Apollina Hylatesa 100

Amathus 101
Lefkara 101
 [Informacje praktyczne 102](#)
➤ [Ryszard Lwie Serce 104](#)
Pafos 106
 Historia 107
 Warto zobaczyć 107
Geroskipou 113
Klasztor św. Neofita 117
Półwysep Akamas 118
Wąwóz Avakas 119
 [Informacje praktyczne 120](#)

[Rejon Troodos 122](#)
 Warto zobaczyć 122
 [Informacje praktyczne 130](#)
➤ [Kościoły z malowidłami 132](#)

Turecka Republika Cypru Północnego 139

[Kírenia 140](#)
 Historia 140
 Warto zobaczyć 141
Zamek św. Hilariona 144
Klasztor Bellapais 145

Zamek Buffavento 146
Lapta 147
Güzelyurt 147
Ruiny starożytnego Soli 148
 [Informacje praktyczne 150](#)
[Famagusta 151](#)
 Historia 151
 Warto zobaczyć 153
Klasztor św. Barnaby 156
Salamis 158

Enkomi 161
Zamek Kantara 162
Półwysep Karpas 163
 [Informacje praktyczne 166](#)

Stowniczek polsko-grecki 168
Stowniczek polsko-turecki 170
Legenda 174
Autor przewodnika 174
Autorzy fotografii 175

Aktywny wypoczynek

Pływanie

Cypr jest idealnym miejscem dla wielbicieli pływania. Czystość wody i jej turkusowy kolor zachęcają do długich kąpiei morskich. Temperatura morskich fal latem osiąga 27°C, ale nawet w okresie zimowym jest ona wyższa niż w naszym Bałtyku latem i wiele osób pływa na Cyprze bez ocieplających strojów kąpielowych nawet w listopadzie czy w grudniu.

Obserwowanie ptaków

Osoby zainteresowane ornitologią nie wyjadą z Cypru rozczarowane. Wyspa leży na przecięciu szlaków migracyjnych ptactwa i szacuje się, że co roku jesienią i wiosną korzysta z niej w przelocie ok. 250 mln ptaków należących do setek gatunków. Wiosenne przemieszczanie się ptaków trwa od początku

lutego do kwietnia, jesienne od sierpnia do października. Wtedy też odwiedza Cypr kilkadziesiąt tysięcy „naszych” bocianów.

Republika Cypryjska

Szczegółowe informacje m.in. u BirdLife Cyprus, P.O. Box 12026, 2340 Nikozja, +357 2245 5072, www.birdlifecyprus.org.

Turecka Republika Cypru Północnego

NCTO wydało broszurkę prof. Wayne'a J. Fullera (*Bird watching*) z listą ptaków i okresami ich pojawiania się na Cyprze. Jest ona rozdawana bezpłatnie w punktach informacji turystycznej.

Rowery

Wyspa nieźle nadaje się na turystykę rowerową, jednak z trzema zastrzeżeniami. Po pierwsze, podobnie jak i samochody, rowery jeżdżą tu po lewej stronie drogi. Po drugie, nie należy jeździć po głównych,

bardzo ruchliwych trasach. Po trzecie, część Cypru jest dość górzysta. Miasta wyspy są zbyt małe, by jeździć po nich rowerem, ale wiele atrakcji leży poza nimi, w zasięgu krótkiej przejażdżki. Wynajęcie roweru kosztuje 9–18 EUR/dzień (kto chce, może też przywieźć samolotem własny sprzęt).

Republika Cypryjska

Cyprus Tourism Organisation (www.visitcyprus.com) wydało kilka broszur z wyrysowanymi szlakami rowerowymi (szczególnie w rejonach górskich). CTO dysponuje również adresami lokalnych klubów rowerowych. The Cyprus Cycling Federation organizuje wiele imprez dla rowerzystów, w tym nawet wyścigi dla amatorów, jak np. odbywający się w lutym Tour of Larnaca czy marcowe Aphrodite Trophy. The Cyprus Cycling Federation, Amphipoleos 21, 2025 Strovolos, Nikozja; ccf@cytanet.com.cy, www.cypuscycling.org.

Turecka Republika Cypru Północnego

W północnej części Cypru wytyczono 580 km szlaków rowerowych (nie są to trasy dla cyklistów w rozumieniu „europejskim”, tj. nie kryje ich np. asfalt). Są oznaczone zielonym i białym kolorem (albo białą tarczą z zielonym środkiem, albo trzema pasami w układzie: biały, zielony, biały). Informacje o ścieżkach rowerowych uzyskamy w biurach informacji turystycznej w Nikozji, Famagüście, Kireonii oraz na lotnisku Ercan.

Wycieczki zorganizowane na Cyprze

Cyprus Tourism Organisation (CTO) z południa wyspy organizuje zarówno kilkugodzinne bezpłatne spacery z przewodnikiem po starówkach miast, jak i wielodniowe, tematyczne wycieczki po wyspie (z hotelem i wyżywieniem). Informacje: +357 2269 1100, cytour@visitcyprus.com, www.visitcyprus.com.

Kirenia

Przez wielu Kirenia określana jest najpiękniejszym miastem wyspy. Oceny tej nie zmienia fakt, że ostatnimi czasy wokół starej, malowniczej twierdzy wyrosły setki domów, w których pieniądze przewały nad estetyką. Od Nikozji i interioru wyspy odgradzają Kirenię wapienne góry Karpas, zwane też Górami Kyreńskimi. To wąski (3 km szerokości) pas wzniesień, ciągnący się dziesiątkami kilometrów wzdłuż północnego wybrzeża wyspy. Ktoś określił te góry jako „średniowieczne” i patrząc na nie z Kirenii, zrozumiemy, o co chodzi.

Warto poświęcić trochę czasu, by właśnie w Kirenii (tur. Girne, gr. Keryneia) poprobać tego, co w naszych szerokościach geograficznych określamy mianem „Południa”. Tego „trójpaku” słońca, historii i otwartości mieszkańców – który właśnie tu osiąga swe apogeum. Rozkoszą będzie przeciągająca się kolacja w porcie. I mimo że płaci się tu głównie za klimat, a nie jakość jedzenia – warto. Pobyt na nabrzeżu

poinformuje nas też o tym, jak stare jest to miejsce. Być może będziemy zresztą jedli w którymś z dawnych portowych magazynów, gdzie składowano strąki szarańczyny (zob. *Szarańczyn strąkowy*, s. 112), ponieważ wiele z nich zamieniono dziś na lokale gastronomiczne. Gdzieś – gdzie z elewacji domów wystają kamienne pętle. Służyły one do cumowania łodzi, ewentualnie do podwieszania wagi przy pakowaniu towaru – najczęściej strąków drzewa świętojańskiego.

Historia

Najprawdopodobniej miasto zostało założone przez przybyszów z kontynentu, może już w XIII w. p.n.e. Nie bardzo wiadomo, skąd pochodzi jego nazwa. Niektórzy wywodzą ją od Kerynii – nazwy góry na Półwyspie Peloponeskim. Turecka nazwa, Girne, pochodzi od nazwy greckiej (via Gerines, można spotkać w XVI–XVII w., choć tak zwano początkowo tylko port Kirenii). W V w. p.n.e. Kirenia była jednym z dziesięciu królestw istniejących wówczas na wyspie. Nie odegrała jednak szczególnej roli w starożytności. Rzymianie zwali ją

▲ Kirenia, zamek

Corineum. W niektórych źródłach znajduje się informacja, że Szymon Cyrenejczyk, który pomógł Jezusowi nieść krzyż, pochodził z Kirenii. Jej późniejsze losy związane są z potężną twierdzą stojącą przy porcie.

wyspie pojawili się Osmanowie. Za czasów brytyjskich działała tu szkoła policyjna, a pod bacznym okiem rekrutów – więzienie, w którym trzymano bojowników EOKA, organizacji Greków cypryjskich, pragnących wpięć niepodległości wyspy, a później enosis, czyli przyłączenia jej do Grecji kontynentalnej.

Warto zobaczyć

★ Zamek

Zapewne już w okresie hellenistycznym (IV–III w. p.n.e.) istniała tu jakaś konstrukcja o charakterze militarnym. W głównych zarysach obecny kształt twierdzy nadali Bizantyjczycy w VIII w. Chodziło o zabezpieczenie się przed atakami arabskich piratów. Fortecę rozbudował w latach 1208–1211 król Jan d'ibelin (nazwisko pisane przez Turków jako Dibelin) z dynastii Lusignan. W XV w. wytrzymała ona czteroletnie oblężenie. Do nowych warunków wojennych, szczególnie nowych dział, przystosowali ją Wenecjanie w XVI w. Bez wystrzału poddano ją jednak, gdy na

Do twierdzy dojdziemy mostem nad fosą. Zaraz po wejściu, skręcamy w korytarz na lewo – dotrzemy wtedy do ukrytego w bastionie **kościółka św. Jerzego**, który kiedyś leżał poza obrębem murów fortecy. Zbudowano go ok. 1100 r. Zanim przejdziemy na dziedziniec, w salce po prawej stronie warto rzucić okiem na poglądowe rysunki Williama Dregorna z lat 1980–1990. Z nich dowiemy się na przykład, że rzymski port w Kirenii leżał po przeciwnej stronie niż obecny jachtowy.

Z dziedzińca można schodkami wejść na mury i obejść fortecę wokół oraz wejść

CIEKAWOSTKA

Lochy – dozwolone od lat 18

Nie wiadomo, jak zareagować na widok ekspozycji w podziemnym lochu twierdzy (na drogowym: *Dungeons/ Zindanlar*) – lekkim rozbawieniem czy przerażeniem. Jest ona przeznaczona dla zwiedzających od 18 lat, prezentowane manekiny bowiem są nie tylko nagie, ale i w pozycjach lekko wyzywających. Wystawa opowiada dzieje m.in. Jana Viscontiego, który był zausznikiem króla Piotra I (przy władzy w latach 1359–1369) i doniósł mu o romansie królowej Eleonory Aragońskiej. W liście szlachcica napisał „Twoja owieczka się zagubiła i była z baranem”. Władca nie mógł ze względów politycznych rozstać się z żoną, więc Visconti sam został koźłem ofiarnym, wtrąconym do kazamatów, gdzie był tamany kołem. Ta sama Elenora – która przeżyła Piotra o 45 lat –

prześladowała wcześniej „ulubioną kochankę króla” (jak to ujęto w wyjąśnieniach na planszy w forcie), niejaką Joannę l'Aleman. Kobieta wylądowała w tutejszym więzieniu i mimo że była już w ósmym miesiącu ciąży (a może przez to), królowa zadawała jej wszelkie możliwe cierpienia. Dopiero przybycie króla położyło kres tej kaźni. Joanna urodziła zdrowe dziecko, ale została zabrana do klasztoru św. Klary. Zdaje się, że w ogóle wyspiarki były w owym czasie dość krewkie i nie akceptowały ówczesnych zwyczajów kontynentalnych. Na przykład Helena, żona króla Jana II (1432–1458), odgryzła nos kochance swego męża, niejakiej Mariecie z Patras. W lochach trzymano też (krótko) w roku 1349 dwóch synów króla Hugona IV za próbę... ucieczki z domu!

do pomieszczeń, gdzie urządzono kilka małych wystaw. Przedstawiają one m.in. znaleziska archeologiczne z okolic. Najciekawsza jest wystawa dotycząca **wraku statku**, który przewoził m.in. amfory z winem i oliwą i 9 tys. migdałów, a zatonął w okolicy Kirenii. Izotopowa analiza migdałów wykazała, że do katastrofy doszło ok. 300 r. p.n.e. Statek podniesiono w latach 1968–1969 (leżał na głębokości zaledwie 3 m) i jest jak do tej pory najstarszą jednostką pływającą, którą wydobyto z dna morskiego. Intrygująca wystawa czeka na turystów w **lochach** (zob. ramka). W twierdzy do zwiedzenia jest również **Baszta Lusignanów**. Zobaczmy tu kilka sztuk broni (m.in. kusze) i mundury żołnierzy.

Zamek (Kalesi)

- otwarte: codz. latem 8.00–19.00, zimą 8.00–15.30
- wstęp: 12 TRY

★ Stary port

Port w kształcie podkowy, służący dziś żeglarzom. Jest notorycznie przeładowany jachtami, które nadają miejscu wyjątkowy koloryt. Warto podejść bliżej do niewysokiej wieży wystającej z wody we wschodniej części basenu. Konstrukcja, pełniąca dziś funkcję małej latarni i skryta w gąszczu zacumowanych łódek, pochodzi z 1300 r. Do niej mocowano jeden koniec ciężkiego łańcucha, którym – jak bramy miasta – zamykano na noc port. Zabezpieczenie to uniemożliwiałoby też wpłynięcie wrogich jednostek w czasach niepokoju.

Pełne uroku są także uliczki wokół basenu portowego, gwarantujące ciekawy spacer.

Muzeum Etnograficzne

W połowie zakola portowego mieści się Muzeum Etnograficzne, do którego warto

zajrzeć, jeżeli nawet nie dla skromnych zbiorów (m.in. wyszywane obrusy i przybory kuchenne), to dla samego wnętrza tego starego domu. Na piętrze w jednym z trzech pomieszczeń zachowano wystrój typowego pokoju dziennego (salonu).

Muzeum Etnograficzne (Halk Sanatları Müzesi, Folk Art Museum)

- otwarte: codz. 8.00–14.00, poza sezonem 8.00–16.00 (tymczasowo zamknięte)
- wstęp: 7 TRY

Dome Hotel

Za kasynem, przy nabrzeżu, stoi słynny Dome Hotel z roku 1930. „Nigdy nie widziałem bardziej dziwnych osobników niż tych wychodzących z hotelu Dome” – napisał Lawrence Durrell. Do dziś

▼ Kirenia, port

hotel uważany jest za jeden z lepszych w północnej części wyspy.

★ Meczet Dżafera Paszy

Meczet stoi przy porcie, w pierwszej uliczce równoległej do nabrzeżnej, Kordon Boyu. Został wzniesiony w 1589 r., czyli po zdobyciu wyspy przez Osmanów. Nazwano go na cześć jednego ze zwycięskich tureckich generałów. Ablucji dokonuje się bezpośrednio pod schodami, którymi wchodzi się do wnętrza świątyni. Dawniej korzystano z ujęcia wody pod kamiennymi łukami po drugiej stronie ulicy. Jest ono nawet podpisane: Fontanna Kavizade Hüseyin Efendi.

W pobliżu stoi niewielki **kościółek Chrysopolitissa** sprzed 500 lat, najstarszy

w mieście (inne źródła jako rok budowy podają 1150). Od wielu lat pozostaje zamknięty, zapewne jego los został już przesądzony.

Baszta

Kirenia, jak większość ważniejszych średniowiecznych miast, obwiedzioną była murem. Został on rozebrany, ale niedaleko głównej ulicy Ziya Rizki zachowała się duża baszta, która mieści dziś Round Tower Gallery. I nawet jeśli wśród pstrokatej ceramiki i niedzielnych akwareli nie znajdziemy nic interesującego, warto zajrzeć do wnętrza wieży dla architektury sprzed 800 lat. Niektóre bloki użyte w konstrukcji pochodzą z jeszcze starszych, rzymskich czasów.

▼ Zamek św. Hilariona

★ Zamek św. Hilariona

Ciągające się wzdłuż północnego wybrzeża wzniesienia Gór Kyreńskich (gr. Karpasos, tur. Karpaş) przez wieki stanowiły naturalny mur obronny. By go wzmocnić, wzniesiono kilka twierdz. Jedną z nich był położony 8 km na południowy wschód od Kirenii zamek św. Hilariona – od imienia pustelnika, który zamieszkiwał te okolice w VII w. Miał urodzić się w Gazie i zbiec przed Arabami na Cypr z Ziemi Świętej.

Stojąca na szczycie góry (732 m n.p.m.) twierdza stanowiła ponoć inspirację dla słynnego zamku Walta Disneya z filmu *Królowna Śnieżka i siedmiu krasnoludków*.

Na pewno wraz z zamkami Buffavento i Kantara tworzyła zaporę przeciwko atakom arabskim w VII–X w. (używano jej jeszcze w 1964 r., w okresie bratobójczych walk na wyspie). Gdy władzę nad Cyprzem przejęli frankońscy Lusignanie, fortyfikacje zostały rozbudowane i wzmocnione. Za pomocą ognia można się było z St. Hilarion komunikować z załogami zamków Buffavento i Kantary oraz z fortem w Kirenii. Z powodu bliskości Kirenii (jej portu i fortu) oraz chłodu panującego w zamku to właśnie St. Hilarion stanowił okresowo rezydencję królewską, szczególnie latem.

Zamek składa się z trzech części: miasta dolnego albo poziomu I (m.in. z bramą wejściową, dwiema wieżami i stajniami; tu mieszkała większość załogi zamku), leżącego kilkadziesiąt metrów wyżej poziomu II (m.in. z ruinami kościoła bizantyjskiego z X w., kasztelanią i warsztatami) oraz miasta górnego, czyli poziomu III (z wieżami i kuchnią). Najniższa część powstała jeszcze w okresie bizantyjskim. Pozostałości komnat królewskich znajdziemy zarówno na poziomie II, jak i na III. Przy wejściu wraz z biletem otrzymamy

CIEKAWOSTKA

Wieża księcia Jana

Królowa Eleonora, żona Piotra I, musiała chyba grać przez wieki w wielu opowiadaniach wyspiarzy rolę czarnego charakteru. Pojawia się również w historiach dotyczących zamku św. Hilariona. To za jej namową przebywający w zamku książę Jan (brat króla Piotra I) zrzucił w 1373 r. w przepaść całą swoją gwardię przyboczną złożoną z Bułgarów. Żołnierze – według kobiety – mieli spiskować przeciwko księciu. Wieża, z której zepchnięto 24 nieuczestników, leży między II a III poziomem twierdzy i jest zaznaczona na ścieżce znakiem Prens John Kulesi.

plan terenu. Na całym obszarze urządzono poglądowe wystawy.

Najłatwiej do zamku dojechać transportem własnym bądź taksówką. Ze względu na położenie obiektu na terenach wojskowych trzeba bardzo pilnować godziny opuszczenia obiektu.

Zamek św. Hilariona (St. Hilarion Kalesi)

- otwarte: XI–III 8.00–15.30, IV–X 8.00–18.30
- wstęp: 9 TRY

★ Klasztor Bellapais

Klasztor znajduje się 6,5 km na południowy wschód od Kirenii. Obecna nazwa opactwa jest zniekształconą formą pierwotnej: *Abbaye de la Paix*, czyli „Klasztor Pokoju” (choć niektórzy jako źródłostów sugerują włoskie *Bel Paese*, czyli „Piękna Wioska”). Zabudowania są w ruinie, ocalała mniej więcej połowa zespołu. Ociosane bloki, z których go wzniesiono na przełomie wieków XII i XIII, odnajdziemy w murach domów ze wsi otaczającej monastyr. Opactwo zbudowali augustianie, zmuszeni do opuszczenia Ziemi Świętej po zdobyciu przez Saladyna Jerozolimy w 1187 r. Później przybyli bracia z zakonu św. Norberta. Nosili białe habity, stąd Bellapais wkrótce przechrzczono na Białe Opactwo.

Klasztor szybko się bogacił. Według wielu relacji z czasem mnisi zaczęli żyć wbrew regule. Przekraczono wszelkie granice. Donoszono, że wielu z nich nie zadowalało się jedną kochanką, mieli po dwie–trzy. Okresami, by ukryć nierząd, nie przyjmowano nowicjuszy. Zakonnicy czynili braćmi zakonnymi swoje latorośle!

Na dziedzińcu rosną cztery duże cyprysy, zasadzone w latach 40. XX w. Jeden z boków placu zajmuje elewacja bardzo dobrze zachowanego kościoła z XIII w.

CIEKAWOSTKA

Żółwie na Cyprze

Chodzi o dwa gatunki: *Chelonia mydas*, czyli żółwia zielonego (dawniej zwanego też jadalnym), i żółwia kareta (*Carretta carretta*). Oba żyją na Ziemi od 200 mln lat w prawie niezmienionej postaci. Bardziej zagrożony jest żółw zielony, ponieważ *Carretta carretta* ma jeszcze wiele innych – poza Cyprem – miejsc lęgowych. Rozwój turystyki sprawił, że plaże, kiedyś rzadko odwiedzane przez człowieka, nie są już dla żółwi miejscem bezpiecznym.

Na Cyprze gady te odwiedzają przede wszystkim plaże Alagadi, 19 km na wschód od Kirenii, i Złote Piaski (Nangomi Bay). Samice składają tam jaja między

majem a październikiem. Każda zakopuje w piasku na głębokości 50 cm ok. 100–120 jaj. Po dwóch miesiącach wykluwają się z nich młode, które wygrzebują się na powierzchnię i rozpoczynają niebezpieczny marsz ku morzu. Kierują się poświatą księżyca i pozycją gwiazd, a każde sztuczne światło może je łatwo zmylić. Z tego powodu plaża Alogadi jest zamknięta między zmrokiem a świtem, a tereny wylęgu zabezpieczone ogrodzeniem. Dla zwierząt groźne jest również zanieczyszczenie przybrzeżnych wód, ponieważ mogą one wziąć dryfujące plastikowe torby za meduzy, którymi się żywią.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Cypr

często kojarzony jako miejsce narodzin bogini miłości Wenus, to prawdziwy kulturowy tygiel. Podbity przez Ryszarda Lwie Serce, przeszedł w ręce templariuszy. Ślady swojej obecności pozostawili tu Grecy, Persowie, Żydzi, Wenecjanie, Turcy, a nawet Anglicy. Niezwykłe stanowiska archeologiczne, pałace, świątynie i twierdze to tylko część zabytków, jakie czekają na spragnionych wrażeń turystów. Cypr to również słońce, plaże i sporty wodne. Warto się przekonać, że wakacje spędzone na wyspie zawsze będą zbyt krótkie.

ebook dostępny na:

ebookpoint

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-8322-077-2

9 788383 220772